

De Kanjertraining op de korrel
De waarde van de Dode Zeerollen
Hypnose
Moslimbroederschap
Bijbels geloof versus postmodern denken

Overzicht artikelen

Vooraf	2
De Kanjertraining op de korrel	3
Hypnose	6
Bijbels geloof versus postmodern denken	10
Moslimbroederschap	12
Kort nieuws	16

Qumrangrotten

Vooraf...

Wat boekrollen bevestigen!

“In den beginne schiep God de hemel en de aarde.” In een indrukwekkende tentoonstelling over de Dode Zeerollen, in het Drents Museum in Assen, kon ik met eigen ogen het 2000 jaar oude manuscript zien waarop deze tekst staat geschreven. Het fragment is klein en zeer fragiel, maar wat geeft het een bevestiging dat God waakt over Zijn Woord. Hoe bijzonder is het dat deze manuscripten na zoveel jaren gevonden werden. Maar ook zeer bijzonder is dat de Hebreeuwse tekst van de eerste verzen van Genesis exact overeenkomt met de huidige Hebreeuwse tekst. Deze tekst is dus al ruim 2000 jaar onveranderd.

Tegelijkertijd word ik gepakt door de grote waarde die de Qumrangemeenschap moet hebben gehad voor de geschriften om deze, vermoedelijk in 66-68 n. Chr., vlak voor de vernietiging van de tempel, in verscheidene grotten te verbergen. En dat roept bij mij de vraag op hoe onze generatie tegenwoordig de Bijbel waardeert. Voor velen is het alleen maar een verzameling interessante geschriften. De vondst van de Dode Zeerollen is dan een fantastische archeologische vondst, die ons veel leert over het leven in Israël in de periode van 300 v. Chr. tot 100 n. Chr. Voor anderen is de Bijbel Gods Woord, maar ook onder degenen die de Bijbel als zodanig aanvaarden, is er verdeeldheid over hoe serieus we de Bijbel nog moeten nemen als het gaat over hoe wij dagelijks leven. Velen hebben hun eigen interpretatie en vinden dat deze oude teksten niet meer van

toepassing zijn op het heden. Gods geboden worden dan vrijelijk geïnterpreteerd, omdat het respect voor de medemens belangrijker is geworden dan de eerbied voor God.

God is echter niet veranderd en Zijn Woord ook niet. De God die hemel en aarde schiep en die Zich bekend heeft gemaakt in wat wij nu als oude geschriften beschouwen, is nog steeds dezelfde God. Wat Hij vroeger heeft gezegd en laten opschrijven, was voor vorige generaties relevant, maar ook voor onze generatie in de 21^e eeuw.

Dat betekent dat we dit Woord met respect moeten behandelen. We moeten het ook gehoorzamen, ook al is dat niet altijd makkelijk. Vasthouden aan het Bijbelse denken betekent ook aanvaarden wat de Bijbel ons leert. In het christelijke leven speelt echter niet alleen deze innerlijke strijd, maar ook een strijd tegen de wereld om ons heen. De wereld zal ons zeker blijven vertellen dat bepaalde Bijbelse standpunten achterhaald zijn en zal blijven aansporen om aanpassingen te maken. De Dode Zeerollen kunnen ons dan nogmaals bevestigen dat de almachtige God, de Schepper van de hemel en de aarde, waakt over Zijn Woord.

Met een hartelijke groet,
mede namens het bestuur,

Irene Matzken

De Kanjertraining op de korrel

De Kanjertraining: een geschenk 'van boven' of een product 'van beneden'?

Er steekt meer achter

In de *Handleiding Kanjertraining Basisonderwijs*, gevat in een uiterst dikke multimap, schrijft Weide (ontwikkelaar van de - kostbare¹ - Kanjertraining) in het eerste onderdeel, dat als titel heeft *Uitgangspunten van de Kanjertraining*, in paragraaf 10 onder de kop *Theoretische achtergronden* dat de training niet is 'gebaseerd op een specifiek theoretisch model uit de literatuur'. Hij vervolgt met: 'Toch doen we een poging de kanjertraining in kaart te brengen en doen dat aan de hand van ... vijf modellen'. De dan door hem genoemde modellen wil ik zo dadelijk allereerst kort onder de loep nemen.² Vooraf wil ik u echter deelgenoot maken van enkele door Weide geuite saillante opmerkingen in een telefonische reactie van hem naar aanleiding van de publicatie op de site van Bijbels Perspectief³ met een uitgebreidere versie van de door mij voor Bijbel & Onderwijs gehouden lezing over de Kanjertraining.⁴ Zo gaf Weide namelijk iets voor mij opmerkelijks en vermeldenswaardig aan:

de Kanjertraining was te beschouwen als 'van boven', want Weide had zich door 'het hogere' geleid gevoeld.

¹ De training en de daarbij behorende materialen zijn uiterst prijzig te noemen.

² Op het eerste door Weide genoemde model, het psychodynamische model, wordt in dit artikel niet ingegaan omdat onduidelijk is welke keuze(s) Weide hier maakt/waar hij in deze voor staat. Het betreffende model kent namelijk meerdere stromingen. Bepaalde onderdelen van dit model zou je, ondanks de diversiteit in stromingen, concreet strijdig kunnen noemen met de Kanjerideologie. De grondgedachten van het model als zodanig gaan terug op Freud en dat betekent sowieso een clash met het christelijk geloof. Het model wordt wel in noot 10 in een daarvoor zich sprekende context genoemd.

³ <http://www.bijbels-perspectief.nl>

⁴ Opgemerkt mag hierbij worden dat alle in deze publicatie/lezing genoemde personen en instanties uit fatsoensoverwegingen van de vermelding van hun naam/instantie op de hoogte zijn gebracht.

Poster van de Kanjertraining

Om onder meer deze reden was hij dan ook 'diep teleurgesteld' over de inhoud van de publicatie. Hij gebruikte zelfs het begrip 'pijn', sprak over 'afbranden' en bezigde het begrip 'oordelen'. De gehouden lezing en de uitgebreidere gepubliceerde versie daarvan, en al evenmin dit artikel, hebben 'oordelen', 'afbranden' of een niet serieus nemen van intenties op het oog. Hoewel ik heb aangegeven als christen niet uit de voeten te kunnen met dergelijke abstracte beschrijvingen als 'van boven' en 'het hogere', maar graag concreet spreek over de drie-enige God, raakt(e) een en ander mij wel. Het mogelijk christenzijn van Weide is en wordt door mij niet betwijfeld en het spreken van Weide over 'van boven' en 'het hogere' vraagt dan ook absoluut aandacht. Het ging en gaat mij om een objectief beoordelen van de training op basis van het verzoek van B&O.

“ **Het eerste wat mij in mijn onderzoek opvalt, is het gebrek aan wetenschappelijke verantwoording.** ”

Drs. Hoekstra op de leden-vergadering van B&O

Waar blijft de noodzakelijke onderbouwing?

Het eerste wat mij in mijn onderzoek opviel (en opvalt⁵), is het gebrek aan wetenschappelijke verantwoording⁶. Een bewijs daarvan is bijvoorbeeld de aangehaalde 'intro' in paragraaf 10. Een verantwoording wordt bij een en ander niet gegeven en is evenmin elders te vinden. Bovendien krijgt men bij onderzoek van bijvoorbeeld de vijf genoemde modellen de idee dat het verwijt van de schoolpsycholoog Bob van der Meer, dat Weide⁷ ten aanzien van onder meer de kanjerregels plagiaat pleegt, ook hier - tenminste deels - geldt. Wat zijn de ideeën van Weide zelf en wat is door hem, in iets andere bewoordingen, waarom overgenomen?⁸ En ten aanzien van de vijf genoemde modellen: waarom deze keuzes?⁹ Doet Weide recht aan het inhoudelijke ervan?¹⁰

Een dergelijke aanpak onderstreept het flodderige van de methode, terwijl het taalgebruik in diverse onderdelen/publicaties horend bij de training populistisch genoemd moet worden en dat soms op het banale en onethische af - iets wat haaks staat op het doel: training in sociale vaardigheden.

⁵ Het onderzoek van de training is namelijk nog niet volledig afgerond.

⁶ Er wordt, aantoonbaar, druk 'gewerkt' om het geheel achteraf wetenschappelijk te valideren en dat op een althans objectieve en professionele wijze - de uitdrukking 'de slager keurt het eigen vlees' is hier zeker toepasbaar. Zelfs de publicaties van drs. Vliek, die nota bene werkt aan een promotie op dit onderwerp, zijn niet sterk en overtuigend te noemen. Daarenboven/derhalve mag de vraag gesteld worden of een op dit onderwerp promoveren wetenschappelijk te verantwoorden is.

In een op verzoek van B&O te verschijnen brochure zal op onder andere deze en nog ander zaken nader worden ingegaan.¹¹ Kijken we nu naar (vanwege ruimtegebrek) enkele van de genoemde modellen en we betrekken daarbij de saillant genoemde uitspraken van Weide en doen dat vanuit de titel boven het artikel.

De achtergrond is humanistisch

Toen ik Weide aansprak op zijn gebruik van 'van boven' en 'het hogere' en concreet vroeg waar dit zichtbaar werd binnen de training qua uitgangspunt en/of inhoud, was zijn reactie: 'We zijn geen instituut voor evangelisatie'. In hoeverre is de Kanjertraining dan (nog) als een soort geschenk 'van boven' te beschouwen? Immers, de drie-enige God werkt nooit los van zijn Woord wat in dit geval concreet als logisch gevolg zou moeten hebben dat, zelfs al is de laatste reactie van

⁷ Onder meer Bob van der Meer, die als expert mag worden gerekend als het gaat om de aanpak van de pest-problematiek, uit vanuit zijn vakgebied niet mis te verstane kritiek op de Kanjermethode. Wat betreft het verwijt van plagiaat geeft hij op de site Pesten.net een uitgebreide verantwoording - <http://www.bobvandermeer.info/>. Tegelijk attendeert hij ook nog eens op een foutief interpreteren van geplagieerde regels door Weide.

⁸ Weide noemt tussen haakjes bij het eerste door hem genoemde model verwijzend Van der Ploeg (met als jaartal 1996). Wie kennis neemt van deze bron (J. v.d. Ploeg, Gedragsproblemen, Lemniscaat b.v., Rotterdam 1997 - hoofdstuk 4.2) zal bij lezing veel 'overeenkomsten' vinden.

⁹ Van der Ploeg behandelt in het genoemde hoofdstuk 4.2 vier van de vijf door Weide genoemde modellen + het gedragsmodel en het cognitieve model. De keuze van Weide in plaats daarvan voor (alleen) het psychosynthetische model krijgt geen toelichting. Zoals aangegeven, zondermeer ontbreekt elke toelichting.

¹⁰ Om in deze één model te noemen, het psychodynamische model. In Liesbeth Eurelings-Boentekoe, Jurriën en Wim Snellen (red.), Handboek persoonlijkheidspathologie, Bohn, Stafleu, Van Loghum, Houten 2009 (hfdst. 11 (11.1.1 (p.201) pp 201-218)) wordt aangegeven: 'Het psychodynamische gedachtegoed bestaat uit een rijk palet aan diverse stromingen'. Daarbij wordt onder andere gewezen op het gegeven dat 'De Jonghe (Kort en krachtig, de Jonghe, F. Benecke NI, Amsterdam 2005) zelfs zes 'deeltheorieën' [noemt] binnen de psychoanalytische traditie: de drifttheorie, de ego-psychologie, de objectrelatiethorie, de zelfpsychologie, de hechtingstheorie en de primairrelief-detheorie'. Waar staat Weide voor, naar welke stroming/theorie neigt hij?

¹¹ Zo zal in de brochure bijvoorbeeld aandacht geschonken worden aan een aantal door Van der Meer genoemde onethische zaken in voorbeelden, oefeningen etc., alsook aan het stigmatiseren door de training en het daarbij wel degelijk oordelen door Weide als het gaat om het pest-slachtoffer.

Weide rechtmatig, het uitgangspunt of de referentiekaders bij en van de Kanjertraining tenminste niet in strijd zullen mogen zijn met het Woord van God. Of toch wel? Onderstreept het ongefundeerde aanhaken van Weide bij de door hem genoemde modellen niet de vaststelling zoals gedaan in de lezing: de training staat in principe haaks op het Woord van God? Wel, het 'van boven' en de geclaimde invloed van 'het hogere' zal inderdaad in het geheel niet blijken uit de gekozen modellen, echter wel het tegendeel.

Geen van de genoemde modellen geven namelijk ruimte aan of getuigen van 'van boven' en 'het hogere'. Het humanistische model met het centrale thema van zelfverwerkelijking staat daar zelfs volkomen haaks op¹² en voor God is geen enkele ruimte en al evenmin voor het gezag van Zijn Woord.

Als het bijvoorbeeld gaat om 'schuld', dan moet die altijd buiten de mens worden gezocht¹³, wat betekent dat de mens niet op 'het zondaar zijn' kan worden aangesproken. Het door Weide genoemde ecologisch model beschouwt probleemgedrag als 'het gevolg van een verstoord ecosysteem'¹⁴. Van der Ploeg geeft aan dat men daarmee namelijk bedoelt 'aan te geven dat het vooral om de interacties tussen het individu en omgeving gaat binnen een bepaald systeem'. Er is een soort psychologische acupunctuur nodig om het ecologisch evenwicht te herstellen.¹⁵ Ook in dit model geen ruimte voor God en opnieuw ligt de oorzaak van de problemen elders. Als één na laatste model noemt Weide het stressmodel. Zijn omschrijven lijkt een 'verschillen' achter Van der Ploeg zonder uit- of toelichten.

¹² Van der Ploeg stelt: '...zelfverwerkelijking vormt een belangrijk centraal thema in het humanistische model.' (J. v.d. Ploeg 1997, p. 65). Vgl. als het gaat om Maslow en Rogers e.a. ook J.G. Hoekstra, *De Focustherapie, Ik of... Christus*, Johannes Multimedia, 2012 - hoofdstuk 2.1 p. 26 e.v. Het boek is als e-book gratis te downloaden via de site van de uitgever via: http://www.johannes-multimedia.nl/product_info.php/products_id/7446.

¹³ Het binnen de Kanjertraining niet willen spreken over dader en slachtoffer past bij dit model, echter, binnen de Kanjertraining blijkt het slachtoffer (konijn, gele pet) wel degelijk de klos - wat heet! Op dit punt wordt in de brochure nader ingegaan.

¹⁴ Vgl. J. v.d. Ploeg 1997, p.67 e.v.

¹⁵ Met deze beschrijving wil ik zeker geen positieve waardering geven aan de occulte geneeswijze acupunctuur. Het gaat slechts om een schertsend duiden.

Ook binnen dit model geen plaats voor God en weer moet de oorzaak van problemen buiten het individu worden gezocht - bijvoorbeeld de omgeving stelt te hoge eisen. Tot slot noemt Weide het psychosynthetisch model¹⁶ en hij schrijft: 'Psychosynthese is te beschouwen als een transpersoonlijke psychotherapie.' Hier dienen voor de christen de alarmbellen sowieso te gaan rinkelen! Dit model wordt gezien als horend tot de transpersoonlijke psychologie¹⁷ die zich zondermeer kenmerkt door een oosterse, esoterische ondertoon, holistisch van karakter is en past onder de noemer new age. 'De psychosynthese van Assagioli is een transformatieproces, waarbij in de mens de macht van het ego naar het hogere Zelf verschuift'.¹⁸

Het hogere zelf is 'de bron van alle scheppende inspiratie', vgl. de boeddha-natuur, goddelijke kern en de goddelijke vonk, etc. Ofwel, het venijn zit wat de modellen aangaat bij Weide in de staart. Dit alles heeft niets van doen met 'van boven' maar juist wel met de tegenpool daarvan. Dat maakt dat met betrekking tot de Kanjertraining gesproken moet worden over een product afkomstig 'van beneden' (lees: van de duisternis). Een product waarvan een zich christelijk noemende school (en zeker ook de christelijke gemeente) zich beter kan distantiëren. En dan nog, is wat de Kanjertraining betreft, u de helft niet aangezegd. ■

Drs. J.G. Hoekstra

Drs. J.G. Hoekstra
is predikant en was
docent bij het
voortgezet onderwijs.

¹⁶ Ontwikkeld door Roberto Assagioli, een Italiaans psychiater die dit model zelf omschreef als eerder een leermodel dan een therapiemodel.

¹⁷ In dit bestek gaat het te ver om deze stroming binnen de psychologie uit te werken. In de brochure zal daaraan alle nodige aandacht geschonken worden. Voor een inhoudelijke beschrijving wijs ik graag naar het in noot 11 genoemde boek *De Focustherapie, Ik of... Christus*, hoofdstuk 2.2 pagina 31 e.v.

¹⁸ Vgl. o.a. <http://theorderoftime.org/ned/leden/harry/index.php/Site/RobertoAssagioli>. Weide zegt: 'Het systeem... probeert een verband te leggen tussen enerzijds de ziel en de theologie, anderzijds de persoonlijkheid en de psychologie. Uitgangspunten: Ken uzelf, wees meester over uzelf, vorm uzelf tot een nieuwe persoonlijkheid' en 'De ziel is de context, de "onbewogen beweging", de persoonlijkheid is dynamisch...'

Uitkijken voor trance

Hypnose

Hypnose op velerlei gebied

Steeds vaker worden ook christenen op allerlei gebieden met hypnosepraktijken geconfronteerd: bij psychologen en bij de psycho- of hypnosetherapie, in volkshogescholen, in allerlei zelfhulpgroepen, bij computer- en videospelletjes, bij cursussen rondom zwangerschap en geboorte, bij medische zorg op school, in de medische voor- en nazorg, bij management en verkoop, op tv en bij de tandarts, bij benoemings- en bekwaamheidstesten, in het basis- en hoger onderwijs en zelfs in christelijke gemeenten. Daarom moeten we indringende vragen stellen: **Wat is hypnose? Is hypnose een onschuldige psychotechniek of een quasireligieuze of misschien een occulte bezigheid, die het lichamelijke en geestelijke welzijn beïnvloeden kan?**

1. Wat is hypnose?

Onder hypnose moet verstaan worden: alle technieken en situaties die tot een toestand van "trance" (kunnen) leiden. Trance is een bijzondere bewustzijnsstoestand, waarbij de wil en het verstand verregaand uitgeschakeld zijn, de waarneming beperkt is, "innerlijke beelden" voor het geestelijk oog ontstaan en bovennatuurlijke fenomenen mogelijk zijn.

2. En hoe gaat het?

In de regel dienen de deelnemers een rustige, iets donkergemaakte ruimte op te zoeken en een bepaalde lichaamshouding aan te nemen. Er wordt soms zachte trance bevorderende achtergrondmuziek gespeeld. Tenslotte moeten de deelnemers een serie aanwijzingen beluisteren en opvolgen om de trance op gang te brengen. (zgn. suggesties). Maar voor alles moeten ze:

- het zich gemakkelijk maken,
- de ogen dicht doen,
- zich ontspannen (ontspanningsoefeningen),
- de spieren ontspannen,
- alles loslaten, de gedachten laten komen en laten gaan (yoga),
- op de ademhaling letten,
- bijzondere ademoefeningen doen,

Voorbeeld van een hypnose 'show' bij kinderen.

- hun aandacht op een enkel "punt" richten (beperken, fixeren, concentreren, centreren, verzamelen, focussen), bijvoorbeeld op een pendel, een vinger, een pen, een munt, enz.,
- iets naar boven kijken, eventueel naar een bepaald voorwerp,
- denken aan iets moois en deze situatie opnieuw beleven met alle vijf zintuigen,
- zich voorstellen naar een andere plaats, in een andere wereld of tijd te reizen,
- "innerlijke beelden" voor het geestelijke oog waarnemen of eenvoudigweg "laten komen".

Bovendien zijn er een massa andere hypnosetechnieken, bijvoorbeeld bij NLP (= Neuro Linguïstisch Programmeren): de inbeddingstechnieken, woorden die ten doel hebben iemand in trance te brengen, in teksten, in het bijzonder door sprookjes in te bouwen. De confusietechnieken door bijvoorbeeld onlogische zinsconstructies, die de geest moeten verwarren. De spiegeltechnieken, waarmee we gespiegeld of geïmiteerd moeten worden.

“ **Trance is een bijzondere bewustzijnsstoestand, waarbij de wil en het verstand verregaand uitgeschakeld zijn, de waarneming beperkt is, "innerlijke beelden" voor het geestelijk oog ontstaan en bovennatuurlijke fenomenen mogelijk zijn.** ”

Onder bepaalde omstandigheden kunnen ook de volgende praktijken een hypnotisch karakter hebben:

- acupunctuur
- associatietechnieken
- automatisch schrijven
- ayurveda, div. technieken
- bidden met de rozenkrans, van de mala of subha
- bidden en zingen "in tongen"(charismatisch)
- biofeedback-handelingen
- brainstormen
- bungeejumpen en aanverwante activiteiten
- clustering

- voortdurende stress
- "Trust Fall"
- drugs, shocks, horror, angsten
- extreem vasten (voorzichtig bij het "therapeutisch vasten")
- extreem gedrag
- extreme sporten
- buitengewoon schreeuwen en ruziemaken, excessieve woedeuitingen
- familieopstellingen volgens Hellinger
- innerlijke teams (F.Schulz von Thun)
- isolatietank (samadhi tank)

- joggen, walken (over een kritieke drempel gaan)
- koudeprikkels (Kneipp)
- lichamelijke en geestelijke uitputtingstoestanden
- creatief schrijven
- korte filmfragmenten in muziekvideo's
- laserprojecties in de disco
- marathonloop
- massagetechneken
- meditatie, yoga, tai chi, tchi gong en aanverwante praktijken
- mind-mappingtechnieken

- muziekstijlen (meditatie- en ontspanningsmuziek, diverse klassieke, hip-hop en technomuziek, natuurklanken en sfeermuziek
- power-aerobic en aanverwante praktijken
- psychotherapieën, div. technieken
- prikkels door overmatige informatie
- sensory deprivation
- rollenspelen (div) en aanverwante identificatietechnieken (familieopstellingen)
- sauna en zweethut (inipi)
- slaap- en voedselonthouding
- sociale isolatie

- speltherapieën voor kinderen div.
- dagdroomtechnieken
- geheugentrainingstechnieken overlevings-trainingstechnieken, div.
- wierook, rookstaafjes, geuren en aromastoffen in lampen, in badwater
- wellness- en fitnessstraining, div. praktijken

Alle activiteiten kunnen uiteindelijk tot een toestand van trance leiden, waarbij men zich volledig op een enkel "punt" of gedachte moet concentreren.

Daartoe behoren schaken en aanverwante spellen. Spelletjes met de Game Boy, met Playstation en met de computer, waarbij zonder onderbreking op een punt gestaard moet worden (autoracen, Moorhuhn, e.v.a). Daarbij horen diverse tests die onder grote tijdsdruk gedaan moeten worden (bekwaamheidstesten en tests bij arbeidsbureaus), het tekenen van "liggende achten" of het klimmen op klimwanden en het kisten stapelen, het balanceren op korden, (door volle concentratie op het touw, op de vinger, op het evenwichtspunt). Activiteiten die iemand duizelig kunnen maken en ook in trance brengen en/of je geest in verwarring brengen (achtbaan of carousel), maar ook het beluisteren/lezen van confuse teksten. Maar bovendien drugs en andere hallucinerende middelen en op een bepaalde wijze bereide theesoorten.

Hypnose tijdens therapie.

“ **Hypnose wordt als wetenschappelijk erkende ontspanningstherapie en genezingsmethode beschouwd.** ”

3. Wat moet je daar nu allemaal mee?

Volgens de heersende opvatting is hypnose een universeel wonderprogramma. Met hypnose is, naar men beweert, bijna alles mogelijk. Hypnose wordt als wetenschappelijk erkende ontspanningstherapie en gezingsmethode beschouwd.

Naar het schijnt kan hypnose ontspanning bewerken, lichamelijke en geestelijke ziekten genezen of zelfs voorkomen. Naar het schijnt kan hypnose de persoonlijkheid in bepaalde levensomstandigheden positief beïnvloeden, de persoonlijkheid versterken, prestatieverhogend werken en helpen bij het leren. In werkelijkheid is hypnose echter geheel iets anders.

a. Bij hypnose wordt de aanpak bepaald door technieken die trance in gang moeten zetten. Strikt genomen is hypnose een "trance- en doorway-" techniek. Ze leiden naar een toestand van trance, die de deur naar andere, onzichtbare werelden en machten opent. De psychologie en de hypnoseliteratuur noemen ze de wereld van het onbewuste of onderbewustzijn. Veelvuldig wordt van het "hogere zelf", of van zogenaamde "delen" of "deelpersoonlijkheden" gesproken die, zo wordt verondersteld, diep in onze ziel huizen.

Het is interessant dat het onbewuste of het onderbewuste dezelfde eigenschappen heeft, die de Bijbel aan God toeschrijft. Het onbewuste of het onderbewustzijn lijkt almachtig, alwetend, wijs en edel, hulpvaardig en goed te zijn. Je kunt op het onbewuste of het onderbewustzijn vertrouwen. Het is (een) je vriend, helper en raadgever.

Studenten die in het openbaar worden gehypnotiseerd.

b. In werkelijkheid bestaat hypnose uit technieken van astralprojectie. Zoals de hypnoseliteratuur duidelijk maakt, kan hypnose de inleiding tot buitenlichamelijke zielenreizen zijn. In een toestand van trance kan de gehypnotiseerde zijn lichaam verlaten en naar een andere, onzichtbare wereld reizen.

c. In werkelijkheid is hypnose een techniek van (spirituele) transcommunicatie. In een trance-toestand zou de gehypnotiseerde met onzichtbare werelden en machten communiceren.

Klaarblijkelijk kunnen toestanden van trance een soort "innerlijk beeldscherm" activeren waarop "innerlijke beelden", zoals op een projectiewand in een bioscoop, geprojecteerd kunnen worden. Daarbij kan de gehypnotiseerde als zender en ontvanger functioneren. Naar behoefte kan hij dan in zijn trancetoestand "innerlijke beelden" zenden of ontvangen. Voor het innerlijke of geestelijke oog speelt zich dan een soort film af. Meestal onthult deze film een schijnbaar "verborgen weten": over het nu, over het verleden of zelfs over de toekomst. In sommige gevallen geeft hij zogenaamde inzichten in traumatische belevenissen uit de vroege kindertijd (geliefd motief: seksueel misbruik, mishandeling), in veronderstelde geboortetrauma's of zelfs in traumatische belevenissen in "vroegere levens" (geliefd motief: heksenverbranding op de brandstapel). In andere gevallen wordt zelfs "een blik in de hemel" toegestaan (zgn. bijna-doodervaring).

In deze samenhang moeten we de alles beslissende vraag stellen: Wie maakt en start nu eigenlijk de film? Uit wetenschappelijk oogpunt is het het onbewuste of het onderbewustzijn. Maar uit Bijbels standpunt zijn het de machten van de duisternis.

Vanuit Bijbels standpunt is hypnose een techniek van communicatie met verschillende machten van de duisternis. Volgens de Bijbel kan de gehypnotiseerde in een toestand van trance zich richten op de machten van de duisternis met hulp van suggesties en visualiseren (innerlijke beelden).

Aan de andere kant kunnen de machten van de duisternis aan de gehypnotiseerde en/of hypnosetherapeut mededelingen doen, met behulp van "innerlijke stemmen", "innerlijke beelden",

vinger- of handbewegingen, inspiratie door bepaalde gedachten, dit met behulp van pendel of "automatisch schrijven". In dit geval heeft de gehyptotiseerde de functie van een medium (pendelen/ spiritisme).

In een toestand van trance spreekt een transcendente macht uit de mond van een gehyptotiseerde, maar nooit het onbewuste of het onderbewustzijn, zoals psychologen en psychotherapeuten ons willen doen geloven.

e. In werkelijkheid bestaat hypnose uit magisch-therapeutische praktijken. Zij moeten persoonlijkheid, gewoonten en gedrag geheel veranderen en weliswaar alleen met behulp van suggesties en visualisering.

f. Hypnose maakt gebruik van magisch-medische praktijken. Ogenscheinlijk kan hypnose een groot aantal ziekten genezen, verlichten of helpen vermijden met behulp van ontspanning en met behulp van suggesties en visualisering.

g. In werkelijkheid bestaat hypnose uit paranormale praktijken. Hypnose kan bovennatuurlijke verschijnselen en krachten oproepen. In een toestand van trance is de gehyptotiseerde veelal onaantastbaar en pijnongevoelig (op vurige kolen lopen, operaties bijv.), ze kunnen niet geleerde talen spreken en/of verstaan, ze kunnen lichaamsdelen of ook het hele lichaam laten verstijven en ze hebben een buitengewoon goed geheugen.

4. Wat moet ik ervan denken ?

a. Hypnose is niet ongevaarlijk. Ze kan het lichamelijke en geestelijke welzijn beïnvloeden. Ze kan de geest verwarren en tot geestesziekten leiden. Dat bewijst ons de meestal warrig gestructureerde hypnoseliteratuur, op indrukwekkende wijze.

b. Hypnose bestaat uit pseudoreligieuze en magische praktijken. Hypnose werkt meestal met dezelfde technieken, zoals heksen, magiërs, yogi's en sjamanen: met rituelen, lichaamshoudingen, ontspannings- en ademhalingstechnieken, concentratie- en oogtechnieken en bovendien met suggesties (bezweringformules) en visualisering. Hypnose richt zich tot een bovennatuurlijke supermacht of superkracht, (misleidend het onbewuste of het onderbewustzijn genoemd), waaraan persoonlijke en pseudoreligieuze eigenschappen toegeschreven worden.

Een boek over hypnose van dr. Franzke
140 blz., € 12,80

c. Hypnose is in directe tegenspraak met het Woord van God en met het christelijk geloof. Uit Bijbels standpunt opent hypnose de deur naar het rijk en naar de machten van de duisternis en opent ze niet de deur "naar binnen" of naar het onbewuste of het onderbewustzijn. Hypnose verandert de gehyptotiseerde in een medium, respectievelijk in een mediale persoonlijkheid, die door onzichtbare machten geïnspireerd en geleid wordt. Vanuit Bijbels standpunt mobiliseert en gebruikt hypnose de bovennatuurlijke krachten van demonische machten en niet "de innerlijke krachten" of "innerlijke bronnen", zoals de literatuur beweert. Daarbij wordt een onbekende supermacht of superkracht opgeroepen (meestal het onbewuste of het onderbewustzijn genoemd), met persoonlijke en pseudoreligieuze eigenschappen. Dat is afgodendienst!

d. Hypnose gaat tegen recht en wet in, als de betrokkene zonder uitvoerige uitleg en zonder uitdrukkelijke toestemming, waarbij gebruik gemaakt wordt van de afhankelijke relatie waarin iemand is, gedwongen wordt zoiets te moeten ondergaan, zoals in scholen. Hypnose gaat lijnrecht in tegen het hypnoseverbod, hypnose gaat lijnrecht in tegen het therapieverbod en het staat lijnrecht tegenover het grondrecht van vrijheid van geloofs-, gewetensvrijheid en vrijheid van religie.

e. Vanuit deze achtergrond is hypnose in het onderwijs een moreel verwerpelijke en niet rechtsgeldige vorm van religieuze indoctrinatie en een antichristelijke zendingsdrang.

5. Hoe kan ik mij beschermen?

Laat je nooit hypnotiseren! Dat is het beste! Het probleem is echter, dat ons steeds minder meegedeeld wordt dat we gehyptotiseerd

moeten worden. Daarom is het nodig dat u en uw kinderen de bovengenoemde hypnosepraktijken kennen en ze in voorkomende gevallen strikt weigeren. In veel beroepen waarin veel concentratie gevraagd wordt, is voorzichtigheid geboden. Onder omstandigheden zou je een beroep moeten opgeven of oppassen, dat de gedachten voortdurend heen en weer gaan, voor zover dat mogelijk is.

In tegenstelling tot de voortdurend herhaalde opmerkingen in de hypnoseliteratuur, behoort het rijden in een auto daar in de regel niet toe. Je moet je weliswaar op het verkeer concentreren, maar toch kun je tijdens een rit aan vele andere dingen denken. Je oplettendheid is er, maar niet alleen voor het autorijden. Bij het interactieve autoracespel is de concentratie wel volledig.

Zoals uitgelegd zou hypnose aan de deelnemer op vele en verschillende manieren een onzichtbare vriend en helper geven. Bekeerde christenen hebben geen andere onzichtbare vriend en helper nodig. Ze hebben al een onzichtbare Helper: JESUS CHRISTUS! HIJ alleen is almachtig, alwetend, wijs en hulpvaardig en goed. We kunnen tot Hem spreken door het gebed en HIJ spreekt alleen tot ons door de Bijbel, het Woord van God en niet door het zogenaamde onderbewustzijn met zijn "innerlijke stemmen", "innerlijke beelden" of door vinger- of hand- of pendelbewegingen.

Ook wanneer de hypnoseliteratuur uit verstandelijke motieven steeds het tegendeel beweert: Hypnose is een vorm van magie! Hypnose is gevaarlijk! Hypnose gebruikt bovennatuurlijke krachten. Hypnose kan tegen iemands wil en zelfs zonder dat iemand er zich van bewust is, gebruikt worden!

Daarom juist dient u de aan het begin genoemde technieken te kennen en te vermijden. ■

Prof. dr. R.Franzke

Dr. Reinhard Franzke, hoogleraar pedagogiek en wetenschappelijk onderwijs-onderzoeker in Hannover. Zijn publicaties staan op www.alpha-press.de. Hebt u vragen over bovenstaand artikel richt u zich dan tot het kantoor van B&O. Zie voor gegevens de colofon. De vragen zullen dan naar dr. Franzke doorgestuurd worden.

Het huidige denken

Bijbels geloof versus postmodern denken

Tegenwoordig gebruiken de "**postmoderne**" leiders en andere personen die de vaardigheid en de kennis hebben om mensen te laten doen wat ze willen dit woord (zie boven) om veranderingen in te voeren of te rechtvaardigen, die kerken over de hele wereld nadelig beïnvloeden. Als we de gevolgen niet kennen, kunnen we de uitwerking van de hedendaagse grote veranderingen op sociaal gebied ook niet goed begrijpen.

Het diagram op de volgende pagina beschrijft de belangrijkste **postmoderne obstakels** voor overwinnend geloof. Het laat de nieuwe betekenissen zien die worden gegeven aan Bijbelse termen en het geeft Bijbelteksten weer die verheldering geven voor de verwarring die wordt veroorzaakt door het postmoderne denken. Kennis van deze waarheden zal het geweten van uw kind versterken en helpen om de waarheid te verankeren.

Merk op dat de **postmoderne punten hieronder vergeleken worden met het christendom en niet met het "moderne denken."** Het laatste omvat doorgaans de "progressieve" humanistische filosofieën van de 19e en 20e eeuw en niet de Bijbelse waarheid.

Bron: crossroad.to
Vertaling: mevr. I.Matzken

Postmodern denken		Bijbels geloof
Begrip	Hoe toegepast?	Maar Jezus zegt:
Persoonlijke relaties	- <i>met de groep</i> of de gemeenschap. Streven om mensen meer te behagen dan God.	"Tracht ik thans mensen te winnen, of God? Of zoek ik mensen te behagen? Indien ik nog mensen trachtte te behagen, zou ik geen dienstknecht van Christus zijn." Gal 1:10 - met God. "Wie mijn geboden heeft en ze bewaart, die is het, die Mij liefheeft." Joh 14:21
Tolerantie	- <i>waarvoor God gewaarschuwd heeft om te vermijden.</i> Verboden zaken zijn nu toegestaan.	"Hetgeen uit de mens naar buiten komt, dat maakt de mens onrein. Want van binnenuit, uit het hart der mensen, komen de kwade overleggingen, hoererij, diefstal, moord, echtbreuk, hebzucht, boosheid, list, onmatigheid, een boos oog, godslastering, overmoed, onverstand. Al die slechte dingen komen van binnen uit naar buiten en maken de mens onrein." Marc 7:20-23 ["Wees afkerig van het kwade, gehecht aan het goede." Rom 12:9]
Waarheid & Schriftwoord	- <i>subjectief, altijd aan verandering onderhevig,</i> gedefinieerd door de groep – met weinig of geen Bijbels inzicht. Ontkenning van absolute en objectieve waarheid.	"Ik ben de weg en de waarheid en het leven..." Joh 14:6 ["Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en tot in eeuwigheid. Laat u niet medeslepen door allerlei vreemde leringen..." Heb 13:8-9]
Pluralisme	Alle religies leiden naar dezelfde plaats en zijn gelijke wegen tot verlossing.	"Niemand komt tot de Vader dan door Mij." Joh 14:6 "Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, die Mij gezonden heeft, hem trekke." Joh 6:44
Autoriteit	Afwijzen van traditionele autoriteiten. Volgen van subjectieve gevoelens en overeenstemmend met de groep.	"Want Ik ben van de hemel nedergedaald, niet om mijn wil te doen, maar de wil van Hem, die Mij gezonden heeft." Joh 6:38 "Vader, indien Gij wilt, neem deze beker van Mij weg; doch niet mijn wil, maar de uwe geschiede!" Luc 22:42
Geloof en toekomstbeeld	Gebaseerd op gevoelens, verbeelding, mystiek en in overeenstemming met de groep.	Gebaseerd op Gods Woord: "En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor hen, die door hun woord in Mij geloven..." Joh 17:20 ["Elk van God ingegeven schriftwoord is ook nuttig om te onderrichten, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de gerechtigheid, opdat de mens Gods volkomen zijn, tot alle goed werk volkomen toegerust." 2 Tim 3:16-17]
Spiritualiteit	Zoeken naar geestelijke kracht, steun, kennis of welbevinden - of eenheid met een hoger bewustzijn of een onkenbare universele macht of geest.	"Doch wij weten dat de Zoon van God gekomen is en ons inzicht gegeven heeft om de Waarachtige te kennen..." 1 Joh 5:20 "Ziet toe, dat gij u niet laat verleiden. Want velen zullen komen onder mijn naam en zeggen: Ik ben het, en: De tijd is nabij. Gaat hen niet achterna." Luc 21:8
Pluralisme en multiculturalisme	Alle religies zijn gelijk en goed. Mensen die dit niet aanvaarden, worden als fanaten of extremisten gezien.	"Gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben." Ex 20:3 "Gij zult geen andere goden acherthalopen, van de goden der volken rondom u, want de Here, uw God, is een naijverig God in uw midden; opdat de toorn van de Here, uw God, niet tegen u ontbrande en Hij u van de aardbodem verdelge." Deut 6:14-15 "...indien gij de Here, uw God, te enen male vergeet en andere goden achterna loopt, hen dient en u voor hen nederbuigt – ik betuig heden tegen u, dat gij voorzeker zult omkomen." Deut 8:19
Voortdurende verandering	Eist voortdurende innerlijke aanpassing aan culturele veranderingen	"En wordt niet gelijkvormig aan deze wereld..." Rom 12:2 "Pilatus oordeelde het geraden de schare haar zin te geven en hij liet hun daarom Barabbas los en gaf Jezus, na Hem gegeteld te hebben, over om gekruisigd te worden." Marc 15:15 "Indien gij van de wereld waart, zou de wereld het hare liefhebben, doch omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld uitgekozen heb, daarom haat u de wereld." Joh 15:19
"Maar toetst alles en behoudt het goede. Onthoudt u van alle soort van kwaad. En Hij, de God des vredes, heilige u geheel en al, en geheel uw geest, ziel en lichaam moge bij de komst van onze Here Jezus Christus blijken in allen dele onberispelijk bewaard te zijn. Die u roept, is getrouw; Hij zal het ook doen." 1 Thess 5:21-24		

Een vijand onder ons

Regelmatig is de islamitische organisatie, de moslimbroederschap, in het nieuws. De onlusten in Egypte geven daar een voorbeeld van. Wat is dat voor een organisatie? Wat is haar doelstelling? Op internet is veel te vinden. De auteur van onderstaand artikel vat het kort samen: De moslimbroederschap wil de gehele wereld islamiseren en Israël vernietigen. Daar het oorspronkelijke artikel te lang is, wordt het in tweeën gedeeld.

De moslimbroederschap (deel 1)

1. Inleiding

De moslimbroederschap (MB) behoort tot de oudste en meest invloedrijke islamitisch fundamentalistische beweging. Deze is ontstaan in Egypte, waardoor we de sterkste invloed aantreffen in de landen van het Nabije Oosten en in Noord-Afrika, maar heeft haar invloed inmiddels over de gehele wereld uitgebreid. De MB is een radicale en totalitaire organisatie, strak georganiseerd en de ideologische oorsprong van bijna alle islamitische terreurgroepen. Haar oorspronkelijke doel is het om regeringen in islamitische landen omver te werpen, die gezien worden als niet-islamitisch, d.w.z. "ongelovig", omdat ze met het "ongelovige" Westen samenwerken.

Het gaat in wezen om de heroprichting van het "kalifaat", de islamitische staatsvorm waarin geen scheiding mogelijk is tussen staat en godsdienst, maar waarin de islamitische wetgeving, de sjaria¹, wordt gehandhaafd, die gelijktijdig de staatswetgeving is.

Omdat de vrijheidlievende westerse democratie hiermee in botsing komt, moet deze ook, volgens de ideologie van de MB, worden vernietigd. In bijvoorbeeld Duitsland worden de leden van de MB door de veiligheidsdienst in de gaten gehouden. Sinds de val van de Egyptische dictator Mubarak, op 11-2-2011 en bovendien sinds de explosieve omwentelingen in de Arabische wereld, lijkt - in de ogen van de westerse media - de MB niet meer dan een normaal, politiek religieuze oppositiegroep, die met het verwachte

Logo van de moslimbroederschap. Let op de zwaarden.
Ook op de vlag van Saoedi-Arabië is een zwaard.

democratiseringsproces van de Arabische staten verbonden is. Dat is een rampzalige misvatting, zoals men nu langzamerhand inziet! Een nadere beschouwing van de MB is daarom noodzakelijk.

2. De ideologische erfenis van de MB

De MB is diepgeworteld in de geschiedenis en in het geloof van de islam. Dat tonen de volgende voorbeelden aan:

- Mohammed, de grondlegger van de islam, heeft in Medina een islamitische godsstaat opgericht met de sjaria als officiële grondwet.
- In ongeveer 60 oorlogen (dijhad) heeft hij zijn nieuwe politieke religie in een bloedige strijd aan polytheïsten, Joden en christenen, die hij als "ongelovig" zag, opgedrongen.
- Het doden van "ongelovigen" en tegenstanders is volgens de Koran die als eeuwig en voor alle mensen wettig woord van Allah geldt, toegestaan en zelfs geboden! "Voorwaar Allah heeft van de gelovigen hun levens en bezittingen gekocht, omdat er voor hen het paradijs is. Zij strijden op de weg van Allah, zodat zij doden en gedood worden" (soera 9,111).
- Naast Mohammed worden in het artikel ook organisaties genoemd die het gedachtegoed van de MB gevormd hebben: de Karijiten uit de 7e eeuw, de Assasinen uit de 11e eeuw en de Wahabiten in Saoedi-Arabië.

¹ Op de deelsite Huis van islam van de site www.bijbelenonderwijs.nl worden dergelijke begrippen uitgelegd.

3. Het programma van de MB

De huidige MB verenigt in haar principes geschiedenis en geloof. Haar basisregel luidt: "De profeet is onze leider. De Koran is onze wet, de djihad is onze weg. Het sterven op de weg van Allah is ons hoogste doel." Op hun internetsite formuleert de MB haar principes:

1. Invoering van de sjaria, als basis voor het controleren van de staat en de samenleving.
2. Werken aan het doel om alle islamitische landen en staten, in het bijzonder de Arabische, te verenigen en
3. hen van het buitenlandse imperialisme te bevrijden.

Om kort te gaan kan men het aldus formuleren: de islam is de oplossing voor alles en is een richtsnoer voor alle politieke, economische, wetenschappelijke, culturele en sociale aangelegenheden, in het individuele en in het maatschappelijke leven. De islam heeft voor al deze dingen een leidraad, die gehanteerd dient te worden. Een heroriëntering op de religie, met het oog op westerse invloeden is nodig, nauwkeuriger gezegd, op de begintijd van de islam, die de "gouden tijd" genoemd wordt, maar die er overigens - historisch gezien - nooit is geweest. Het is een fictie, die men echter als een vaststaand feit beschouwt. **Men wil de geschiedenis terugdraaien en een mono-culturele islamitische samenleving scheppen.** Desondanks dromen de mensen in ons land van een multiculturele samenleving met de islam.

Gesticht werd de MB in 1928 in Egypte door **Hassan al-Banna**. Deze al-Banna kreeg een intensieve religieuze opvoeding in de islam die hem motiveerde om zich tegen de "ongelovige" westerse koloniale machten Engeland, Frankrijk en Italië en hun ondermijnende invloed voor de islam, zo meende hij, te verzetten.

Begin van de 50er-jaren van de vorige eeuw sloot **Sayyid Qutb** zich bij de MB aan. Hij werd hun belangrijkste ideoloog waarbij hij veel van zijn denkbeelden van de Pakistan al-Maududi overgenomen heeft. Qutb werd in 1906 in Egypte geboren en daar in 1966 onder president Nasser door ophanging terechtgesteld. Hij had een hoge plaats binnen het ministerie van onderwijs. In 1948 zond men hem naar de Ver. Staten om daar het onderwijssysteem te bestuderen. Het verblijf in de VS was voor hem een culturele

Aanhangers van de moslimbroederschap
(foto: www.foreignpolicy.com)

shock. Zijn oordeel: "De Amerikaanse waarden bereiken niet de maat van een menselijk wezen."

Zoals in de Koran en in de Hadith is aangegeven (bij wijze van voorbeeld soera 4,46ff; 5,82 en op talrijke andere plaatsen) vindt men ook bij Qutb een uitgesproken vorm van anti-Judaïsme, hevige Jodenhaat, zoals in zijn publicatie "Onze strijd tegen het Jodendom". Als gevolg van een dergelijke Jodenhaat, verwondert het niet, dat Hitler en zijn boek "Mein Kampf", groot aanzien geniet bij de MB als ook in de gehele islamitische wereld. Al-Banna had al persoonlijk contact met Hitler. **Naast "Mein Kampf" is het vergelijkbare anti-Joodse en haatzaaiende boek "Protocolen van de wijzen van Zion", dat vandaag de dag overal in de islamitische landen vrij in de boekhandels te verkrijgen is, invloedrijk.**

Qutb werd de grondlegger van de moderne djihad en hij behoorde tot de oppositie van de Egyptische regering. Van zijn meer dan zeven boeken werd het boek "Wegwijzer" hem noodlottig. Hij werd diverse malen gevangengezet en op grond van het boek ter dood veroordeeld. Zijn stelling was: "De godloze maatschappij dient te worden vernietigd om op haar ruïnes de islamitische staat op te richten....." Alleen de sjaria zou de wet voor de staat zijn, daar in de veronderstelde begintijd van de islam, de religieuze en de rijkswet ook een eenheid vormden. "Wij moeten vernietigen wat niet strookt met de ware islam" en "de terugkeer tot het rijk van Allah kan uitsluitend d.m.v. macht en zwaard verwezenlijkt worden."

Qutbs visie was, dat de wereldomvattende islamitische maatschappij, de islamisering van de gehele wereld zoals al in de Koran vastgelegd is. "En bevecht hen, totdat er geen fitna meer is en de godsdienst geheel voor Allah is" (soera 8,39). Door zijn als "martelaarsdood" uitgelegde terechtstelling werd hij voor zijn aanhangers de grote held.

Twee maal probeerden ze om president Nasser te doden (1954 en 1965), wat echter mislukte. De Egyptische regering reageerde genadeloos. Tijdens de zuiveringsacties werden duizenden leden van de MB gearresteerd en gemarteld. Velen werden zonder vorm van proces omgebracht.

Tot het ideologische programma van de MB behoren beperkingen van de individuele mensenrechten, zoals door Mohammed voorgeschreven: religieus andersgelovigen wordt slechts de status van dhimmies toegekend. Dat betekent:

1. dat ze minder rechten bezitten dan de meerderheid, die uit moslims zal bestaan.
2. dat ze geen volledige godsdienstvrijheid hebben en
3. dat ze daardoor nadelen in het maatschappelijke leven ondervinden: discriminatie tot zelfs vervolging aan toe. Nieuwe kerken en synagoges mogen niet gebouwd worden, christelijke zending is verboden.

Daar, volgens de Koran, de vrouwen onder de mannen staan, is er geen gelijkstelling van geslachten. Het dragen van een sluier door de vrouwen is een vanzelfsprekendheid. Mannen mogen hun vrouwen bij ongehoorzaamheid tuchtigen (soera 4, 34). Polygamie (= veelwijverij) is mogelijk, zoals in de Koran (soera 4,3) is vastgelegd.

Aangezien democratie een door mensen bedachte staatsvorm is en de wettigheid van mensen afhankelijk is, wordt ze gezien als een belediging van Allah, die de enige heerschappij toekomt. Weliswaar zijn er stemmen die van een "Islamitische democratie" spreken, maar daarmee

is echter geen democratie in westerse zin bedoeld, zoals ook geldt voor de "Islamitische mensenrechten" (overeenkomstig de "Verklaring van de mensenrechten in de islam" in Caïro, uit 1990), vastgesteld door de lidstaten van de islamitische conferentie, naar ons begrip, niet echte mensenrechten zijn, omdat ze onderworpen zijn aan de sjaria, het recht van Allah. Dat houdt in: waar het recht van Allah in strijd is met de algemene mensenrechten (het mensenrechtencharta) Allahs recht geldt. "Apostasie", de geloofsafval van de islam, kan bestraft worden met de dood, zoals Mohammed het al in een Hadith heeft vastgelegd, volgens Buhari.

Volgens al-Banna is elke moslim verplicht om de djihad te volgen. Daarmee wordt de volledige inzet voor de zaak van Allah bedoeld. Dat houdt in: Allahs geboden te houden en een voorbeeldig leven als moslim te leiden, ook de verplichting om de invloed van de islam in de maatschappij te vergroten, zoals het bouwen van nieuwe moskeeën in "Dar-al-harb (= Huis van oorlog, landen, waar de islam nog in de minderheid is) of door de inzet voor de islamisering van het dagelijkse leven (zoals halal-spijzen in kantines, afwijzen van het gemengde zwemondericht aan jongens en meisjes op school enz. enz.) het gewapend optreden tegen de ongelovigen.

Voor wat betreft de omvang van het gewelddadig optreden zijn de meningen weliswaar niet onverdeeld, tenminste naar buiten toe. De aanslagen van de 11^e september 2001 worden veroordeeld. Daarachter kan echter ook slechts de religieuze praktijk van de takiya zitten (soera 16, 106 e.a.) d.w.z. de verhulling van de werkelijke mening tegenover de "ongelovigen", met andere woorden, voorliegen in het belang van de zaak van Allah...

4. Activiteiten van de MB en afgesplitste groepen

Dat de MB sociale en charitatieve activiteiten ontplooit, wordt in de media slechts zelden vermeld. Men verzorgt privéscholen, jeugdcentra, weeshuizen, klinieken en programma's tegen alcohol, drugs en gokken. Voor noodlijdenden zijn er levensmiddelen voor billijke prijzen. Deze betrokkenheid levert veel sympathie op en daarmee verzekert men zich van een toenemende invloed op de bevolking.

“ **Democratie wordt
gezien als een
belediging van Allah.** ”

De activiteiten beperken zich nu niet slechts tot “ongelovige” islamitische regeringen, de vijanden van de islam moeten wereldwijd worden aangevallen, het westen, met name de USA en Israël, maar ook de Europese landen, Rusland en andere. De strijd moet nu in het land van de vijand worden gevoerd.

Op 7 augustus 1988 werden de ambassades van de USA in Kenia en Tanzania aangevallen (200 doden), op 26-2-1993 volgde een eerste aanval op het World Trade Center in New York (6 doden), op 11-9-2001 de tweede aanval (3000 doden), op 11-4-2002 werd het eiland Djerba in Tunesië getroffen (21 doden), op 12-10-2002 het eiland Bali (202 doden), op 11-3-2004 Madrid (191 doden), op 1-9-2004 Beslan in Noord-Ossetië (330 doden), op 7-7-2005 Londen (50 doden). Deze lijst gaat helaas tot nu door. Gelukkig konden talrijke aanslagen door de veiligheidsdiensten van veel landen verijdeld worden.

Binnen de Europese landen bestaat een wijdvertakt netwerk van de MB. Het overkoepelend orgaan is de “Federatie van islamitische organisaties” en heeft haar zetel in Leicester, Engeland. Een andere belangrijke organisatie is de “Europese Fatwa-raad” in Dublin. De leider van de Fatwa-raad is Yusuf al-Qaradawi, een haatprediker, die in zijn veelgelezen boek *“Wat is toegestaan en wat is verboden binnen de islam”* geheel de zevende eeuwse houding voorstaat die zich sterk verzet tegen het huidige denken. Ook is hij voorstander van de doodstraf voor afvalligen van de islam. Aangezien antisemitisme in bijvoorbeeld Duitsland strafbaar is, wordt dienovereenkomstig islam-vijandigheid door de MB als een crimineel delict gezien. Zo wil men iedere kritiek op de islam strafbaar stellen. De eisen gaan echter nog verder. Men wil evenals christenen en Joden op het docententeam van de desbetreffende faculteiten duidelijk invloed uitoefenen, het godsdienstonderwijs op de scholen – evenals

Israël is het doelwit van de MB.

christenen en Joden – voor moslims door eigen leerkrachten kunnen verzorgen. Evenals christenen en Joden invloed op de inrichting van het publieke bestel hebben, wil men – zoals in Groot-Brittannië – sjarierechtbanken die in handen van moslims zijn, zodat de MB de civiele en vooral familierechtelijke conflicten naar islamitisch recht kan beoordelen. ■

Eberhard Kleina

Vertaling: Ernst van Olffen

Dit artikel is bewerkt. De gebruikte koranvertaling: De edele koran, 3e druk, 2000. Het artikel heeft gestaan in *Der schmale Weg*, 1/2013

DOORDENKER:

“Een vriend is iemand die bij je naar binnen-loopt, terwijl de anderen naar buiten lopen”

Manley Beasley

> IN MEMORIAM

Op vrijdag 26 juli 2013 overleed op 77-jarige leeftijd drs. Nico van Velzen. Tijdens zijn periode aan de Evangelische Hogeschool - als directeur en als docent - organiseerde hij o.a. lezingen samen met wijlen drs. R.H. Matzken, directeur van B&O. Van Velzen was betrokken bij het werk van de vereniging. Hij gaf adviezen wat betreft publicaties. Zijn meeleven in de recente, moeilijke periode van B&O was bemoedigend. Het is treffend dat Psalm 119:7 (berijmd) boven de rouwkaart stond: het tekent de persoon. De goede Herder (Joh 10) die ook de grote Herder (Hebr 13) wordt genoemd, heeft gezegd: Ik ben met u al de dagen. (Matt 28:20) Wat een troost voor de familie. ■

> ALGEMENE LEDENVERGADERING

Het bestuur is dankbaar dat de ALV tot tevredenheid is verlopen. Zowel het huishoudelijk deel, als het deel van de lezingen was constructief. Verheugend is dat het bestuur is uitgebreid met mevr. Irene Matzken, die het werk van haar vader als geen ander kent. Drs. Hoekstra gaat met zijn onderzoek naar de Kanjertraining verder. Hij bracht in duidelijke bewoordingen over dat het gedachtegoed van deze sociale vaardigheidstraining haaks staat op het Bijbels mensbeeld. Drs. Bakker liet aan de hand van een presentatie zien hoe ver het occulte juist d.m.v. internet is doorgedrongen.

De belangrijke vraag is hoe je je kinderen voor het occulte beschermt.

De derde spreker had een onjuiste datum voor zijn lezing staan. ■

Drs. Bakker

> ROTS EN WATERTRAINING

“Door moeilijkheden met één van onze kinderen gaf jeugdzorg het advies om de Rots en Water training te volgen. Via mensen uit onze kerk kregen we bericht dat dit geen christelijk verantwoorde training is met daarbij een boekje van Bijbel & Onderwijs. Hartelijk dank voor deze uitleg en waarschuwingen. Nu nog jeugdzorg overtuigen dat we het niet willen.” ■

(naam en adres bij het bestuur bekend.)

> LINDA CHAIKIN

Deze christenauteur beschrijft in *Een zijden draad* de vervolging van de hugenoten tijdens het mensonterende bewind van Catherine de Médici.

Ook de Leidse juriste, Janine Erades heeft een lijvige, historische roman over deze dame (?) geschreven: *Duivelsblauw*. De strijd tussen rooms-katholieken en protestanten werd voor de laatstgenoemden in bloed gesmoord. In het Nawoord van het eerst genoemde boek beschrijft Chaikin treffend het huidige denken:

“Helaas komt het in onze cultuur steeds vaker voor dat historici en andere academici een lans breken voor de schurken uit onze geschiedenis en de heiligen door het slijk halen. Deze vorm van politieke correctheid is zelfs in onze christelijke kerken doorgedrongen, waar vaste Bijbelse principes steeds vaker worden afgezwakt, omdat tolerantie boven waarheid wordt gesteld.

De Schrift waarschuwt ons voor degenen “die het kwade goed noemen en het goede kwaad, die het licht tot duisternis maken en het duister tot licht” (Jes 5:20). We leven in een tijd waarin normen en waarden steeds meer worden gerespectueerd, zodat we bijna niet meer hardop durven zeggen: ‘Er staat geschreven.’” ■

> GEBED

Net voor de vakantie speelde de fusie van kleine scholen. “De kleine school blijft” kopten kranten. Een aanvulling is wel noodzakelijk, want de overheid stelt dat kwaliteit boven identiteit gaat. Dat heeft onmiskenbaar gevolgen. Een verduidelijking. In een klein Zeeuws dorp fuseren een christelijke en een openbare school. In het NOS-journaal kwam dit aan de orde. Een verslaggever vroeg aan de directeur van de christelijke school of hij het erg vond dat het gebed verdween. Het antwoord op deze principiële vraag was dat het wel erg was, maar dat de school er veel voor heeft teruggekregen. Over identiteit gesproken! De NOS-verslaggever moest vanzelfsprekend ook leerlingen van de christelijke school over de fusie een vraag stellen. Het antwoord lag voor de hand: ze hebben ook vriendjes op de openbare school. Het is al eerder vermeld dat ouders door de fusie van scholen het moeilijk hebben, als zij bewust christelijk onderwijs voor hun kind(eren) verlangen. Groter is beslist niet beter. ■

> CLASH OF CLANS

Het is een open deur dat games bij de jeugd een grote rol spelen. Uit e-mails aan het kantoor blijkt dat ouders toekijken wat gespeeld wordt. Gelukkig, kun je opmerken. In het magazine van juni 2013 staat een negatieve beoordeling over *League of legends*: puur antichristelijke slechtheid. Ook de game *Clash of clans* is niet aan te bevelen: er wordt gebruik gemaakt van dubieuze en uit het occulte afkomstige personages. ■

> WIST U DIT?

Op de site wetenschap24.nl staat een bericht over de EO wat betreft de houding van deze omroeporganisatie t.a.v. de evolutie. Het is een bericht van juni 2005. De inleiding wordt overgenomen.

“De evolutie van de EO

Andries Knevel stamt misschien toch van apen af. Directeur Andries Knevel geeft deze week in de tv-gids van de EO min of meer toe dat zijn omroep het altijd mis heeft gehad. Misschien is de wereld toch niet in zeven dagen geschapen en hebben de aanhangers van Intelligent Design gelijk.” ■

> TIJDGEEST

Tot aan het eind van de 19^e eeuw heeft afvalligheid en scepticisme zich enorm verspreid, zowel in seculiere als in christelijke kring. Een darwinistische wereldbeschouwing heeft de intelligentia en de elite veroverd. Een massa boeken is gepubliceerd sinds de tweede helft van de 20^e eeuw die openlijk de Bijbel en de zaken van God aan de kaak stellen en bespotten. Publicaties in *Newsweek*, *Time* en *National Geographic* hebben herhaaldelijk de waarheid van de Bijbel getart in onbeschaamde, vooringenomen berichten. De *Da Vinci Code* beweerde, dat Jezus getrouwd was. Het *Evangelie van Judas* maakte Judas de held van het evangelieverhaal. *De dood van God* beweerde dat God overleden was. *Jesus Christ Superstar* maakte Jezus uit voor een gevoelig, verward individu. Christopher Hitchens en Richard Dawkins spraken godslasterlijke taal in populaire boeken als *The God Delusion* (2006) en *God is not Great* (2009). Op een *Reason Rally* (= wetenschappelijke bijeenkomst) in maart 2012 die tienduizenden agnosten en atheïsten bijeenbracht in Washington D.C., blufte de organisator David Silverman: “We zullen nooit meer ingesloten zijn.” ■

Bron: *Sowing and Reaping* (= een cursus in evangelisatie) van David Cloud

> SATANSTEKEN

Van een lid ontving het kantoor uitgebreide informatie over het satansteken. Bij politici komt het satansteken vaak voor. Kijk maar eens naar de Italiaanse politicus Berlusconi.

Nu is het waar dat het gehoornde handgebaar (“el diablo”) een geliefd teken is binnen het satanisme. Je ziet ook een afbeelding van Anton La Vey, de oprichter van de satanskerk, veelzeggend met zijn gehoornde linkerhand op de satansbijbel.

I Love You

Het gebaar van de twee opgestoken vingers wordt nogal eens verward met het Engelstalige *I Love You*-gebaar, dat onder doven bekend is, maar ook dikwijls wordt gebruikt door popartiesten. In dat geval worden niet alleen de pink en wijsvinger opgestoken, maar ook de duim uitgestoken. ■

> SKYLANDERS

Het bestuur is dankbaar dat zowel leden als geïnteresseerden in het werk van Bijbel & Onderwijs vragen stellen over specifieke games. De game die door een vraag ter sprake kwam, was “*Skylanders*”. In deze game komen demonisch uitziende en angstaanjagende personages voor en er wordt over “*Ghost Swords*” gesproken. De Bijbel spreekt over het zwaard des Geestes (enkelvoud). Als conclusie moet gesteld worden dat ook deze game niet gespeeld kan worden en van de pc verwijderd dient te worden. De ervaring leert dat ouders dat op een verantwoorde manier aan hun kind(eren) duidelijk kunnen maken. ■

> NIEUWSBRIEF JULI '13

Op de nieuwsbrief van juli 2013 kwam n.a.v. het eerste punt over de game *Skylanders* een reactie binnen waarvan een gedeelte wordt overgenomen.

“Waarmee voeden we onze geest? Is ons geestelijk voedsel wel “koosjer”? Vaak wordt er dan gezegd, dat de voor ons bekende sprookjes van vroeger, alles behalve koosjer waren, want ook daarin komt toverij e.d. voor. Toch is er een groot verschil, want bij het lezen of horen van sprookjes wordt je eigen voorstellingsvermogen getraind!!

Ons voorstellingsvermogen werkt als een filter, want we nemen alleen het verhaal op en de invloed op ons leven is gering. Bij bepaalde films en games hoeven we ons niets meer voor te stellen en wordt slechts onze agressiviteit getraind!! Misdaad wordt vaak gewoon!

De film- of gamemaker legt in de film of in het spel zijn eigen voorstellingsvermogen en dringt het op aan kinderen en jeugdigen! In de meeste gevallen is dat verre van "koosjer"..... Je bent en je wordt waarmee je je hebt gevoed!! Voor mijzelf heb ik (misschien net op tijd) ontdekt, hoe heilzaam en bemoedigend het bezig zijn met Gods Woord is." ■

Opmerking redactie:

We onderschrijven de constatering van bovenstaand bericht, want film- en gamemakers kunnen het kind in een buitenbijbelse denkwereld brengen, waarin occulte personages niet geschuwd worden.

> NOORD-SOEDAN

Enkele jaren geleden is door diverse leden een bedrag voor het godsdienstonderwijs in Noord-Soedan overgemaakt. Dat noorden is islamitisch en dat is met name bij het onderwijs sterk te merken. Als er geen christelijke docent is, komt een islamitische aan de kinderen van christenouders godsdienst geven en deze kinderen worden dan voor moslims aangezien. Voor 350 leerlingen in de stad Al Gabalein is dat het geval. In de gebedsbrief van de zendingsorganisatie Eusebia in Stuttgart van juni 2013 wordt nog meer vermeld. 19 leerlingen namen het besluit om zelf de leerstof door te nemen. Als echter een leraar ontbreekt om de toets af te nemen en te corrigeren, besluit de directeur, een moslim, dat deze leerlingen het jaar over moeten doen, maar dan met islamitisch godsdienstonderwijs. Het bestuur geeft deze nood als dringend gebedspunt door. ■

Christelijk godsdienstonderwijs in Kasala.

> KINDERMISHANDELING

Het is bekend dat ouders er goed aan doen hun kinderen de eerste levensjaren zo min mogelijk bloot te stellen aan allerlei beeldschermen. Dit onderwerp is weer actueel nu een boek is uitgekomen, dat deze zienswijze onderschrijft. In zijn boek "Digitale Dementie, hoe wij ons verstand kapot maken" noemt de Duitse geheugenonderzoeker en psychiater Manfred Spitzer het kindermishandeling om jonge kinderen zich te laten vermaken met computers, tablets en smartphones.

Hij argumenteert dat het kind tekort wordt gedaan, als je let op de ontwikkeling van de hersenen en er een groot risico op verslaving en slechte schoolprestaties bestaat. In Duitsland stond het boek hoog op de bestellerslijst. In ons land kwamen negatieve reacties van o.a. Maurice de Hond en van www.wetenschap24.nl. Belangrijk in de discussie is de wetenschappelijke onderbouwing. Uitingen als "nostalgie" en "kreten uit de zestiger jaren van de vorige eeuw" zetten geen zoden aan de dijk. Drs. N.P. Aders schreef voor NBD Biblion een recensie, die overgenomen wordt.

De auteur luidt hier op basis van een grote hoeveelheid wetenschappelijk onderzoek de noodklok over de toenemende digitalisering in onze samenleving. Nu hersenonderzoekers de beschikking hebben over steeds geavanceerder analysetechnieken, kan worden aangetoond dat gebruik van de hersenen leidt tot groei van de betreffende hersengebieden. Volgens dit principe, neuroplasticiteit genoemd, moet ook de toenemende rol van digitale media in ons leven leiden tot fysieke veranderingen in de hersenen.

**DIGITALE
DEMENTIE**
HOE WILKON VERSTAND KAPOTMAKEN
MANFRED SPITZER

Gevolgen daarvan zijn onder meer geheugenproblemen, aandachtsstoornissen, afname van het intellectueel prestatievermogen en stress. Met name binnen het onderwijs zou het toenemend gebruik van digitale media een risico vormen.

Onderzoek toont aan dat digitale media bij jonge mensen kunnen leiden tot achterstanden in de cognitieve en sociale ontwikkeling. Een actueel en verontrustend boek, waarin de auteur zijn controversiële standpunt op een toegankelijke wijze voor een breder publiek presenteert. Bevat een uitgebreide literatuurlijst. ■

► WORDEN CHRISTENEN IN SRYIE DHIMMI'S (= tweederangsburgers)?

Het volgende is geciteerd uit "Een gesprek met christelijke Syrische vluchtelingen". (Bron: *Religions Freedom Coalition*, 1 juni 2013) Het laat zien dat het gevecht tegen de Syrische regering beoogt een islamitische staat te vestigen en de shariawet in te voeren. Voor Joden en christenen is dit erger dan de bestaande corrupte administratie. Het volgende verslag komt van Martin Janssen in Amman, Jordanië. Janssen had de mogelijkheid Syrische christenvluchtelingen te ontmoeten die hem vertelden hoe ze ertoe kwamen om hun huizen en dorpen te ontvluchten. Hun dorp was door rebelleneenheden bezet, die verklaarden dat zij nu tot een islamitisch emiraat behoorden en onderworpen waren aan de shariawet. De christelijke inwoners werden voor vier keuzes gesteld:

1. Verloochen de "afgodendienst" van het christendom en bekeer je tot de islam.
2. Betaal een zware schatting aan de moslims om je leven en het christelijk geloof te behouden (deze bijdrage is bekend als djizja).
3. Gedood worden.
4. Vlucht voor je leven en laat al je bezittingen achter.

Enige christenen zijn gedood, anderen gevlucht en nog weer anderen proberen de djizja te betalen en vinden het een grote zorg, omdat de rebellen het bedrag dat betaald moet worden, verhogen. Sommigen zijn niet in staat om te vluchten of te betalen, zodat zij zich tot de islam bekeren om zichzelf te redden. Het scenario dat de Syrische vluchtelingen weergaven, was een herhaling van het historisch lot van christenen in het Midden-Oosten. ■ Bron: www.wayoflife.org, 7 juni 2013

► MEELEVEN

Juist op de dag van de algemene ledenvergadering, 12 juni 2013, ontving het bestuur de afgebeelde kaart. Het is bemoedigend en geestelijk versterkend dat leden meeleven met het wel en wee van de vereniging. Telefonisch en per e-mail worden vaker positieve reacties gegeven. Het bestuur voelt zich gesterkt door deze geestelijke betrokkenheid. ■

► JONGE HOMOSEKSUELEN HEBBEN EEN VERHOOGD ZELFMOORDRISICO.

Zoals een Berlijnse specialist voor kinder- en jeugdpsychiatrie en psychotherapie, dr. Tobias Hellenschmidt, in een presentatie voor specialisten op seksueel gebied in Salzburg zei, zouden jonge homo's en lesbiennes zes maal meer zelfmoordpogingen ondernemen dan heteroseksuele leeftijdsgenoten. Volgens de specialist vertoont zich de laatste tijd een toegenomen verstoring van de seksualiteit onder jonge mensen, zij zouden niet weten of zij nu homo- of heteroseksueel zijn. Dit zou een enorm lijden bij de betrokkenen veroorzaken. Omdat men wetenschappelijk niet precies weet, hoe een seksuele aanleg zich in de eerste decennia van een mensenleven ontwikkelt, moet men zulke jongeren vooral een specialistische behandeling laten ondergaan om hen voor zelfmoord te bewaren. ■

Bron: *Topic*, augustus 2013

► DODE ZEEROLLEN

De tentoonstelling over deze rollen in het Drents Museum (zie de rubriek Vooraf) heeft ook de belangstelling van een seculiere reisorganisatie, SRC uit Groningen, getrokken. In hun keurig uitgevoerde en van mooie illustraties voorziene reismagazine van 1/2013 worden vijf pagina's aan deze expositie besteed. Interessante gegevens over deze rollen worden verstrekt. Het blad stelt o.a.: "De vondst van de rollen en het onderzoek naar de betekenis van de teksten veranderen definitief onze kijk op het jodendom en het christendom.

Ook een medewerker van het museum, drs. Peter Schonewille, vermeldt in een interview een sailant gegeven en je merkt gelijk zijn uitgangspunt. "De teksten zijn geschreven in de tijd dat Jezus leefde. Het zijn de oudste geschriften van onder andere het christendom en daarom de oudste bronnen van onze huidige westelijke cultuur." Hoe anders klinkt sowieso al de titel van het boek van Werner Keller: *De Bijbel heeft toch gelijk*. Iedereen die de Here Jezus kent, zegt Hem na: Uw woord is de waarheid (Joh 17:17). ■

➤ ISLAM EN CHRISTENDOM MET ELKAAR VERGELEKEN

Op de deelsite Huis van islam van www.bijbelonderwijs.nl staat een artikel met bovenstaande titel. In totaal worden 16 verschillen genoemd.

islam	christendom
1. God is de schepper van de werelden en van de mens, maar hij is transcendent, d.w.z. van de schepping gescheiden. Er bestaat geen brug tussen hem en de schepping.	1. God schiep de mens naar zijn beeld en gelijkenis. Hij openbaart zijn wezen in de schepping. Hij houdt zich aan zijn beloften. De Here Jezus is de brug tussen God en mens. (Johannes 14:6)
2. Adam zondigde in het paradijs door de verboden vrucht te eten. Dat had geen gevolgen voor de verdere relatie tussen God en mens. De begrippen zondeval en erfzonde zijn in de islam onbekend.	2. Adam heeft Gods gebod in het paradijs overtreden. Daarmee werd hij voor alle mensen de oorzaak van de zonde, de dood en de scheiding van God. Verzoening met God is slechts mogelijk door de dood van de Here Jezus. (2 Corinthiers 5:18-19).
3. De mens is bij zijn handelen in staat onderscheid te maken tussen goed en kwaad. Hij moet als moslim voor het goede kiezen en het kwade mijden. Mocht hij dan toch zondigen, dan raakt hij God daar niet mee. Hij zondigt in eerste instantie tegen zichzelf.	3. De mens is geneigd tot het kwade en mist daarmee het doel dat God met zijn leven heeft. Uit zichzelf kan hij de schuld niet goedmaken, want zijn persoonlijke zonden houden hem voortdurend in vijandschap met God (Romeinen 3:10-12).
4. De mens kan door goede werken en door zich aan Gods geboden te houden, God behagen. De mens is niet wezenlijk van God gescheiden.	4. De mens kan niet door eigen werken tot God komen. Elk pogen om de Wet te vervullen doet hem nog sterker beseffen dat hij door de (erf) zonde van God gescheiden is. (Romeinen 3:20)
5. Jezus werd door God door zijn Woord geschapen en door Gods macht in Maria geplaatst. Niettemin is hij slechts een mens.	5. Jezus werd door de Heilige Geest in Maria verwekt en is tegelijk waarachtig (Zoon van) God en Zoon des mensen. (Lukas 1:35) ■

Colofon

B&O Magazine

Uitgave: vereniging Bijbel & Onderwijs
16e jaargang, nr. 4, september 2013.
Periodiek voor leden en donateurs van de vereniging Bijbel & Onderwijs. Dit Magazine verschijnt vier keer per jaar.

Bestuur

J. Hak, E. Ligtenberg, mevr. I. Matzken,
J. Oudshoorn, R. Plattèl, L. Snijder, en
C. Vollaard

Bureau (kantoor)

Wilgenhof 34, 4283 JB Giessen
Tel. 0183-449793

Openingstijden

Dinsdag- en donderdagmiddag
van 13.00-16.00 uur

Redactie

Bestuur

Aan dit nummer werkten mee

Drs. J.G.Hoekstra, prof.dr. R.Franzke,
E.Kleina, mevr. drs. S.F.I.Matzken, MA,
ing

Redactie- en correspondentieadres

Wilgenhof 34, 4283 JB Giessen
Tel. 0183-449793
E-mail: info@bijbelonderwijs.nl;
secretaris@bijbelonderwijs.nl
Internet: www.bijbelonderwijs.nl

Lidmaatschap en opzegging

Het lidmaatschap van de vereniging
Bijbel & Onderwijs bedraagt €15,- en
loopt van 1 januari t/m 31 december.

**Opzegging dient plaats te vinden
vóór 1 december.** ING: 824575

Vormgeving en druk

WoodyDesign, Veenendaal

**Overname van artikelen is alleen
toegestaan met toestemming van
de redactie.**

Testament

Wilt u onze vereniging testamentair
gedenken? De ten naamstelling dient
te luiden: Vereniging Bijbel & Onder-
wijs te Giessen. De vereniging bezit
rechtsgeldigheid en is ingeschreven
bij de Kamer van Koophandel, dossier-
nummer 40507771

IBAN nr. NL67INGB0000824575

BIC nr. INGBNL2A

